

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA MULTIMEDIA VOSITALARIDAN
FOYDALANIB O’QUVCHILARDA MUSIQIY IJODKORLIKNI RIVOJLANTIRISH
METODIKASI

Toshmatov G’ulomjon Olimjonovich
NamDPI ART pedagogika kafedrası katta o’qituvchisi tosmatovgulom09@gmail.com,
Shamsiddinova Ziyoda Sobirjon qizi
3-bosqich Musiqi ta’limi yo’nalishi talabasi

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21199997>

Annotation: Ushbu maqola raqamli texnologiyalar va multimedia vositalaridan foydalanib o’quvchilarda musiqiy ijodkorlikni rivojlantirish metodikasini o’rganadi. Bu jarayonning ahamiyati, usullari va amaliyotlari haqida ma’lumotlar taqdim etiladi.

Keywords: raqamli texnologiyalar, multimedia, musiqiy ijodkorlik, o’quvchilar, metodika, kichik loyihalar.

Аннотация: В данной статье рассматривается методология развития музыкального творчества у учащихся с использованием цифровых технологий и мультимедийных инструментов. Представлена информация о важности, методах и практике этого процесса.

Ключевые слова: цифровые технологии, мультимедиа, музыкальное творчество, учащиеся, методология, малые проекты.

Annotation: This article examines the methodology for developing musical creativity in students using digital technologies and multimedia tools. Information is provided on the importance, methods and practices of this process.

Keywords: digital technologies, multimedia, musical creativity, students, methodology, small projects.

Kirish

Musiqiy ijodkorlik insoniyat madaniyatining ajralmas qismi bo’lib, u nafaqat san’atning bir turi, balki shaxsning ichki dunyosini ifodalash, hissiyotlarni aks ettirish va jamiyatga ta’sir ko’rsatish vositasi sifatida ham muhim ahamiyatga ega. Musiqi, o’z navbatida, turli madaniyatlar va davrlar orqali rivojlanib, insonlar o’rtasidagi aloqalarni kuchaytirishda, ularning ruhiy holatini yaxshilashda va ijtimoiy jarayonlarga hissa qo’shishda muhim rol o’ynaydi. Raqamli texnologiyalar va multimedia vositalari esa musiqiy ijodkorlikni yangi darajaga olib chiqishda katta imkoniyatlar yaratmoqda. Bugungi kunda, internet va raqamli platformalar orqali musiqiy asarlarni yaratish, tarqatish va baham ko’rish jarayonlari ancha osonlashgan. Ta’lim jarayonida raqamli texnologiyalarning qo’llanilishi musiqiy ijodkorlikni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. O’quvchilar raqamli vositalar yordamida o’z ijodlarini yaratish, tahlil qilish va baholash imkoniyatiga ega bo’ladilar. Bu esa nafaqat musiqiy bilimlarni oshirish, balki ijodiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishda ham yordam beradi. Shunday qilib, raqamli texnologiyalar va multimedia vositalarining ta’limdagi roli musiqiy ijodkorlikni yanada kengaytirish va rivojlantirishda muhim omil bo’lib xizmat qiladi. Musiqiy ijodkorlik, inson ruhiyatining noyob ifodasi sifatida, san’at va madaniyatning ajralmas qismidir. U nafaqat shaxsiy hissiyotlarni yansitadi, balki jamiyatning ijtimoiy va madaniy muhitini ham shakllantiradi. Raqamli texnologiyalar va multimedia vositalari esa musiqiy ijodkorlik jarayonini yanada osonlashtiradi, yangi

imkoniyatlar yaratadi. Ushbu vositalar yordamida ijodkorlar o‘z asarlarini keng auditoriyaga taqdim etish, hamkorlik qilish va fikr almashish imkoniyatiga ega bo‘ladi. Natijada, musiqiy ijodkorlikning rivojlanishi va ta’lim jarayonida uning ahamiyati yanada oshadi, bu esa yangi avlod musiqachilarining shakllanishiga xizmat qiladi.

Asosiy qism. Raqamli texnologiyalar ta’lim jarayonida muhim o‘rin egallaydi. Ular o‘quvchilar uchun yangi imkoniyatlar yaratib, ta’lim sifatini oshirishga yordam beradi. Raqamli vositalar yordamida o‘quvchilar ta’lim materiallarini interaktiv ravishda o‘zlashtirishlari mumkin, bu esa ularda qiziqish uyg‘otadi. Masalan, video darslar, onlayn testlar va simulyatsiyalar orqali o‘quvchilar o‘z bilimlarini sinab ko‘rish va mustahkamlash imkoniyatiga ega bo‘lishadi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar o‘qituvchilarga o‘quv jarayonini yanada samarali boshqarish va individual yondashish imkonini beradi. O‘qituvchilar o‘quvchilarning muvaffaqiyatlarini kuzatish, ularning qiyinchiliklarini aniqlash va shunga mos ravishda yordam berish imkoniyatiga ega bo‘lishadi. Bunday yondashuv ta’lim jarayonini shaxsiylashtirishga yordam beradi. Raqamli texnologiyalar shuningdek, masofaviy ta’limda ham o‘z o‘rnini topmoqda. Bu, ayniqsa, pandemiya davrida muhim ahamiyatga ega bo‘ldi, chunki ta’lim jarayonini davom ettirish imkonini berdi. O‘quvchilar o‘z vaqtlarini samarali boshqarish, turli manbalardan foydalanish va global bilimlar bilan tanishish imkoniyatiga ega bo‘ldilar. Natijada, raqamli texnologiyalar ta’limda o‘zgarishlar kiritish bilan birga, o‘quvchilarni kelajakda muvaffaqiyatli bo‘lishlari uchun zarur ko‘nikmalar bilan ta’minlaydi. Raqamli texnologiyalar ta’lim jarayonida o‘ziga xos afzalliklarni taqdim etadi. Ular o‘quvchilarning qiziqishini oshirish va o‘qitish samaradorligini yaxshilashda muhim rol o‘ynaydi. Interaktiv ta’lim platformalari, onlayn resurslar va multimedia materiallari orqali o‘quvchilar o‘z bilimlarini kengaytirish imkoniyatiga ega bo‘lishadi. Bunday texnologiyalar yordamida o‘qituvchilar o‘quv jarayonini individualizatsiya qilish va har bir o‘quvchining ehtiyojlariga moslashtirish imkoniyatiga ega. Shuningdek, raqamli texnologiyalar o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirish va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini shakllantirishda qo‘llaniladi, bu esa ularni kelajakda muvaffaqiyatli qilishga yordam beradi.

Multimedia vositalarining ta’siri

Multimedia vositalarining musiqiy ijodkorlikka ta’siri zamonaviy ta’lim tizimida muhim ahamiyatga ega. Ushbu vositalar yordamida o‘quvchilar musiqiy g‘oyalarni yanada jonli va interaktiv tarzda ifodalash imkoniyatiga ega bo‘lishadi. Musiqa darslarida video, audio va grafik materiallar qo‘llanilishi, o‘quvchilarning musiqiy ijodkorlik ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Multimedia elementlari yordamida o‘quvchilar turli musiqiy uslublarni o‘rganish, ularning tarixiy kontekstini anglash va o‘z ijodiy yondashuvlarini shakllantirishda yangi imkoniyatlarga ega bo‘lishadi.

Bundan tashqari, multimedia vositalari o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. O‘quvchilar turli xil musiqiy asarlarni yaratishda, ularni tahlil qilishda va o‘z ijodlarini namoyish etishda multimedia vositalaridan foydalanishlari, ularning fikrlarini kengaytirish va yangi g‘oyalarni ishlab chiqishlariga yordam beradi. Interaktiv dasturlar va onlayn platformalar o‘quvchilarga o‘z ijodiy ishlarini baham ko‘rish, boshqalar bilan fikr almashish va o‘zaro hamkorlikda ishlash imkoniyatini taqdim etadi.

Shu tariqa, multimedia vositalarining ta’siri o‘quvchilarning musiqiy ijodkorlik va ijodiy fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishda muhim omil sifatida namoyon bo‘ladi. Bu jarayon o‘quvchilarning kelajakdagi muvaffaqiyatlari uchun poydevor yaratadi. Multimedia

beradi. Bunday muhitda o‘quvchilar o‘zaro tajriba almashish orqali ijodiy qobiliyatlarini rivojlantiradilar.

Shuningdek, o‘quvchilarga ijodiy faoliyatni qo‘llab-quvvatlash uchun o‘z-o‘zini baholash va refleksiya jarayonlarini tashkil etish zarur. Bu jarayonlar o‘quvchilarga o‘z ijodiy jarayonlarini tahlil qilish, kuchli va zaif tomonlarini aniqlash imkonini beradi. Shu tarzda, ijodiy faoliyatni rag‘batlantirish uchun tizimli yondashuvlar amalga oshirilishi kerak. O‘quvchilarda ijodiy faoliyatni rag‘batlantirish uchun raqamli vositalardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy texnologiyalar, masalan, interaktiv platformalar va onlayn dasturlar, o‘quvchilarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishda samarali vosita bo‘lib xizmat qiladi. Ushbu vositalar orqali o‘quvchilar o‘z g‘oyalarini ifodalash, yangi kontseptlarni yaratish va boshqa o‘quvchilar bilan fikr almashish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Raqamli muhit ijodiy jarayonlarni qo‘llab-quvvatlaydi va o‘quvchilarga o‘z ijodkorligini yanada kengaytirish imkonini beradi. Bu esa, o‘z navbatida, o‘quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyatini oshirishga yordam beradi.

Kichik loyihalar va amaliy mashg‘ulotlar o‘quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. O‘quv jarayonida o‘quvchilar o‘z fikrlarini ifoda etish, yangi g‘oyalar ishlab chiqish va o‘zaro hamkorlik qilish imkoniyatiga ega bo‘lishlari zarur. Ushbu kichik loyihalar orqali o‘quvchilar o‘z qobiliyatlarini amaliyotda sinab ko‘rishlari, nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq etishlari mumkin. Bunday loyihalar o‘z ichiga turli mavzularda tadqiqotlar, ijodiy ishlar, va guruh mashg‘ulotlarini oladi.

O‘quvchilarning ijodkorligini oshirish uchun, amaliy mashg‘ulotlar orqali ularning muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirish muhimdir. Bunday mashg‘ulotlar o‘quvchilarga o‘zlarini ifoda etish va yangi fikrlarni kashf etish imkonini beradi. Shuningdek, o‘zaro fikr almashish va birgalikda ishlash orqali o‘quvchilar jamoaviy ish ko‘nikmalarini ham rivojlantiradilar.

Kichik loyihalar o‘quvchilarga o‘zlarining ijodiy jarayonlarini boshqarish, vaqtni rejalashtirish va maqsadga muvofiq harakat qilish ko‘nikmalarini o‘rgatadi. Bu esa, o‘z navbatida, ularning kelajakdagi faoliyatida muvaffaqiyatli bo‘lishlariga yordam beradi. Shunday qilib, kichik loyihalar va amaliy mashg‘ulotlar o‘quvchilarning ijodiy qobiliyatlarini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Kichik loyihalar va amaliy mashg‘ulotlar o‘quvchilarga o‘z ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Bunday faoliyatlar o‘quvchilarning fikrlash qobiliyatini kengaytiradi, ularga yangi g‘oyalar yaratish imkonini beradi va o‘z fikrlarini ifoda etish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Amaliy mashg‘ulotlar orqali o‘quvchilar nazariy bilimlarni amalda qo‘llash imkoniyatiga ega bo‘lib, bu ularga o‘z bilimlarini chuqurlashtirishga yordam beradi. Kichik loyihalar esa guruhda ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi, bu esa o‘quvchilarning hamkorlikda ishlash va muammolarni birgalikda hal qilish qobiliyatlarini oshiradi. Shunday qilib, ushbu jarayonlar o‘quvchilarning umumiy rivojlanishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Natijalar va tahlil. Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, musiqiy ijodkorlikda raqamli texnologiyalarning qo‘llanilishi ijodiy jarayonlarni sezilarli darajada osonlashtiradi va samaradorligini oshiradi. Raqamli vositalar yordamida musiqiy asarlarni yaratish, tahrir qilish va tarqatish jarayonlari yanada tezlashtirilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalar musiqachilarga yangi ovozlar va effektlarni sinab ko‘rish imkoniyatini beradi, bu esa ijodiy qobiliyatlarni kengaytiradi. Tahlil qilish jarayonida olingan ma’lumotlar shuni ko‘rsatadiki, musiqiy ta’limda raqamli platformalardan foydalanish o‘quvchilarning motivatsiyasini oshiradi va ularning o‘z bilimlarini mustahkamlashlariga yordam beradi. Bu jarayon

o’quvchilarning musiqiy nazariyani amalda qo’llash va ijodiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Bundan tashqari, raqamli texnologiyalar musiqiy ijodkorlikda hamjamiyatni yaratishga yordam beradi, chunki onlayn platformalar orqali ijodkorlar o’z asarlarini keng auditoriyaga taqdim etish imkoniyatiga ega bo’lishadi. Natijalar shuni ko’rsatadiki, bunday imkoniyatlar musiqiy madaniyatni rivojlantirishga, yangi iste’dodlarni kashf etishga va global musiqiy hamkorliklarni mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar musiqiy ijodkorlik jarayonida innovatsion yondashuvlarni qo’llashga imkon beradi, bu esa ijodiy faoliyatni yangi darajaga olib chiqadi. Olingan natijalar raqamli texnologiyalarning musiqiy ijodkorlikdagi samaradorligini ko’rsatadi. Musiqachilar va kompozitorlar raqamli vositalardan foydalanish orqali o’zlarining ijodiy jarayonlarini tezlashtirib, yangi uslublar va ovozlarni kashf etishga muvaffaq bo’lmoqda. Raqamli platformalar yordamida keng auditoriyaga yetib borish imkoniyati yaratilmoqda, bu esa musiqiy asarlarning global tarqalishini ta’minlaydi. Shuningdek, musiqiy ta’limda raqamli texnologiyalar qo’llanilishi, ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Natijada, bunday texnologiyalar musiqiy ijodkorlikni yanada boyitib, ijodiy jarayonlarni yanada samarali va interaktiv qilishga yordam beradi.

Xulosa va tavsiiyalar. Maqolaning asosiy xulosalari shundan iboratki, raqamli texnologiyalar musiqiy ijodkorlik jarayonida inqilobiy o’zgarishlarga sabab bo’lmoqda. Ular musiqiy asarlarni yaratish, ijro etish va tarqatishda yangi imkoniyatlar ochmoqda. Raqamli platformalar va dasturlar musiqachilarga o’z g’oyalarini tezda amalga oshirish, ijodiy jarayonlarni boshqarish va o’z asarlarini keng auditoriyaga taqdim etish imkonini beradi. Shu bilan birga, musiqiy ijodkorlikda raqamli texnologiyalarni qo’llash, individual ijodkorlar va guruhlar o’rtasidagi hamkorlikni yanada kuchaytiradi, bu esa musiqiy madaniyatni rivojlantirishga xizmat qiladi. Kelajakda, raqamli texnologiyalarni musiqiy ijodkorlikda yanada kengroq qo’llash istiqbollari juda umidvor ko’rinadi. Masalan, sun’iy intellekt va mashina o’qitish kabi yangi texnologiyalar musiqiy asarlarni yaratishda ijodiy jarayonlarni yanada boyitishi mumkin. Bu texnologiyalar ijodkorlarning yangi uslublar va janrlarda tajriba o’tkazishlariga imkon beradi. Shuningdek, virtual haqiqat va kengaytirilgan haqiqat texnologiyalari musiqiy tajribalarni yanada interaktiv va immersiv qilish imkoniyatini beradi. Bunday innovatsiyalar musiqiy ta’limda ham o’z o’rnini topishi kutilmoqda, bu esa kelajakda yosh avlodlarning musiqiy ijodkorligini yanada rivojlantirishga xizmat qiladi. Raqamli texnologiyalarning musiqiy ijodkorlikdagi roli jadal rivojlanib borayotganini inobatga olgan holda, ularni o’rganish va qo’llash zarurati yanada oshmoqda. Maqolaning asosiy xulosalari shundan iboratki, raqamli texnologiyalar musiqiy ijodkorlik jarayonini tubdan o’zgartirishi mumkin. Ular san’atkorlarga yangi imkoniyatlar taqdim etadi, musiqiy asarlarni yaratishda innovatsion yondashuvlarni qo’llashga yordam beradi. Kelajakda raqamli platformalar va vositalarning kengayishi musiqiy ijodkorlikni yanada boyitadi va yosh avlodning ijodiy salohiyatini oshirishda muhim rol o’ynaydi. Shu bilan birga, texnologiyalarning ta’siri musiqiy ta’limda ham sezilarli bo’lishi kutilmoqda, bu esa musiqiy madaniyatni rivojlantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

21. Botirkhanovich, S. B. (2024). The Structure of Kashkar Rubab, And Methods of Their Execution. CENTRAL ASIAN JOURNAL OF ARTS AND DESIGN, 5(1), 19-22.
22. Toshmatov, G. U. O. (2026). Musiq ta’limi jarayonida sun’iy intellekt texnologiyalarini joriy etishning ilmiy-nazariy asoslari. Science and Education, 7(2), 195-201.

23. Abduraimov, S. (2024). METHODS OF USING PRACTICAL METHODS IN MUSIC CULTURE LESSONS IN HIGH SCHOOLS. Решение социальных проблем в управлении и экономике, 3(6), 22-25.
24. Abduraimov, S. Z. (2024). MUSIQA TO ‘GARAKLARI ASOSIDA O‘QUVCHILARDA MILLIY RUHIYAT TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI. Inter education & global study, (5 (1)), 44-51.
25. Asrakulova, A. (2025). ECONOMIC VIEWS OF ABU NASR FORABI. Инновационные исследования в науке, 4(2), 65-68.
26. Nabievna, A. A. (2025). ECONOMIC THOUGHTS OF YUSUF KHOS KHOJIB. Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research, 3(2), 212-214.
27. Jurayeva, G. (2025). TALABALARNING O‘ZBEK XALQ CHOLG‘ULARIDA IJROCHILIK MAHORATLARINI OSHIRISHDA USTOZ-SHOGIRD AN‘ANALARINING O‘RNI. Universal xalqaro ilmiy jurnal, 2(4.3), 535538.
28. Nabievna, A. A. (2025). ECONOMIC THOUGHTS OF YUSUF KHOS KHOJIB. Web of Humanities: Journal of Social Science and Humanitarian Research, 3(2), 212-214.
29. Akhmedov, B. (2026, February). TECHNICAL AND EXPRESSIVE ASPECTS OF THE CONDUCTING APPARATUS. In International Conference on Social Sciences & Humanities (Vol. 2, No. 2, pp. 68-71).
30. Ahmedov, B. S. (2026). Umumta’lim maktablari musiqa darslarida musiqa tinglash jarayonining metodik asoslari. Science and Education, 7(2), 182-187.
31. Shokirkhonov, B. (2026, February). DEVELOPMENT OF STUDENTS’PERFORMING AND MUSICAL ABILITIES THROUGH INSTRUMENTS. In International Conference on Social Sciences & Humanities (Vol. 2, No. 2, pp. 77-79).
32. Olimjonovich, T. G., & Komiljanovna, D. G. (2022). The Importance of the Festival “East Songs” in the Introduction and Development of National Classical Music of the Peoples of the East. Central Asian Journal of Theoretical and Applied Science, 3(6), 195
33. Tajiboev, E. (2025). ORGANIZATION OF AN OUT-OF-CLASS MUSIC CLUB IN COMPREHENSIVE SECONDARY SCHOOLS. Развитие и инновации в науке, 4(2), 13-16
34. Tajiboev, E. (2025). ORGANIZATION OF AN OUT-OF-CLASS MUSIC CLUB IN COMPREHENSIVE SECONDARY SCHOOLS. Развитие и инновации в науке, 4(2), 13-16
35. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). Musiqa ta’limida STEM texnologiyalari va milliy musiqa integratsiyasi. Science and Education, 7(3), 392-395.
36. Usmonjanova, G. A. Q. (2026). Musiqiy mashg‘ulotlar orqali talabalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi. Science and Education, 7(3), 388-391.
37. Odilova, G. O. (2026). Musiqa ta’limi yo‘nalishi talabalarida ritmik kompetensiyani rivojlantirishning metodik asoslari. Science and Education, 7(1), 960-965.
38. Odilova, G. O. (2026). Musiqa ta’limi orqali bolaga emotsional yondashish tendensiyalari. Science and Education, 7(2), 162-168.
39. Joraxanovich, G. J. (2025). XIX ASR OHIRI XX ASR BOSHLARIDA YEVROPADA MUSIQA PSIXOLOGIYASI RIVOJLANISHI. Научный Импульс, 4(37), 157-161.
40. Muhammadjon o‘g‘, O. R. A. (2025, December). RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA PEDAGOGIKA YO‘NALISHI TALABALARI KREATIV FIKRLASH KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING INNOVATSION METODIKASI. In Partner conferences of the International Scientific Journal Research Focus (Vol. 1, No. 1, pp. 1156-1159).